

Møte torsdag den 22. mars kl. 10

President: L o d v e S o l h o l m

D a g s o r d e n (nr. 67):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om evaluering av Stortingets behandling av stats- og nasjonalbudsjettet (Innst. S. nr. 174 (2000-2001))
2. Innstilling fra forsvarskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Steinar Bastesen, Jørn L. Stang, Vidar Kleppe og Christopher Stensaker om etablering av en helhetlig overvåking av kysten (Innst. S. nr. 163 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:43 (2000-2001))
3. Innstilling fra forsvarskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Hallgeir H. Langeland og Kristin Halvorsen om en ekstrabevilgning til Kystvakten for budsjettåret 2001 (Innst. S. nr. 162 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:44 (2000-2001))
4. Innstilling fra forsvarskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2001 som kompensering for utgiftene til forsøket på å redde mulige overlevende fra den russiske ubåten Kursk (Innst. S. nr. 168 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 43 (2000-2001))
5. Referat

Presidenten: Frå representantane Trond *Helleland* og Børge *Brende* ligg det føre søknad om permisjon i tida frå og med 27. mars til og med 29. mars, begge for å delta i ein konferanse ved Wilton Park i Steyning i England.

Etter forslag frå presidenten blei samrøystes vedteke:

1. Søknadene blir behandla straks og innvilga.
2. Følgjande vararepresentantar blir innkalla for å møte i permisjonstida:
For Buskerud fylke: Hallgrim *Berg*
For Sør-Trøndelag fylke: Michael *Momyr*

Presidenten: Representanten Magnhild Meltveit Kleppa vil sette fram eit privat forslag.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg vil fremja forslag om at den bygnings- og tomtmassen som Posten BA legg ut for sal, kan nyttast til ikkje-kommersielle bustader for unge i etableringsfasen.

Presidenten: Forslaget vil bli behandla etter reglementet.

S a k n r . 1

Innstilling fra Stortingets presidentskap om evaluering av Stortingets behandling av stats- og nasjonalbudsjettet (Innst. S. nr. 174 (2000-2001))

Stortingspresident Kirsti Kolle Grøndahl: Stortinget vedtok 19. juni 1997 en ny ordning for Stortingets budsjettbehandling, gjeldende inntil 30. september i år.

Presidentskapet oppnevnte i fjor et utvalg for å evaluere nyordningen. Utvalget la fram sin innstilling for Presidentskapet 1. mars i år. Presidenten vil gjerne benytte denne anledningen til å takke utvalget for et grundig og godt utført arbeid. Flertallet i utvalget tilrår at budsjettreformen av 1997 videreføres og gjøres permanent.

I samsvar med dette fremmer Presidentskapets flertall, alle unntatt Stortingets visepresident Hans J. Røsjarde, innstilling om at endringene som ble gjort i Stortingets forretningsorden og i Bevilgningsreglementet i 1997, skal fortsette å gjelde, uten tidsbegrensning.

Videre anbefaler Presidentskapet at de to engasjementsstillingene i Stortingets administrasjon som ble opprettet for bl.a. å utføre arbeid av budsjetteknisk art, gjøres om til faste stillinger.

Presidentskapet har ikke tatt stilling til de overføringer av ansvar for budsjettkapitler mellom komiteene som er tatt med i vedlegg 2 til utvalgets innstilling. Presidentskapet vil komme tilbake til dette spørsmålet ved en senere anledning.

Med disse merknadene anbefaler jeg Presidentskapets innstilling.

Hans J. Røsjarde (Frp): Jeg skal ikke bidra til at dette blir en lang debatt.

Jeg viser til den grunnholdning Fremskrittspartiet har hatt til prøveordningen som flertallet nå ønsker å gjøre permanent. Det er på bakgrunn av dette at det foreligger en mindretallsmerknad fra meg, på vegne av Fremskrittspartiet. Vårt medlem i utvalget har jo også tatt dissens på nettopp dette området, idet vi mener at den gamle ordningen i mange henseender er nyttig for å gi politikken et uttrykk på en annen måte enn det som nå har fremkommet.

Jeg vil også vise til at den nye ordningen kan medføre betydelige voteringsproblemer og i verste fall kan medføre at man får problemer med å få et budsjettvedtak i det hele tatt. Jeg antar at det er et forhold som man vil kunne finne en løsning på. For Fremskrittspartiet har det vesentlige vært å beholde en ordning som har gitt muligheter for å utøve politikk i tråd med det som et vekslende flertall vil kunne frembringe. Ikke minst er dette viktig når det gjelder arbeidet i komiteene, idet nettopp komitearbeidet, gjennom å gjøre denne ordningen permanent, på mange måter ikke blir det samme som tidligere tiders når det gjelder muligheter til å kunne utøve politikk i komiteene og på den måten få fram et bevilgningsforslag som gir et bedre uttrykk for den politiske meningen – ikke minst i situasjoner som den vi nå har hatt i årevis, med mindretallsregjeringer.

Det er innlysende at den rent praktiske behandlingen av budsjettet her i salen er blitt mye enklere etter den nye modellen. Men spørsmålet blir jo da: Skal det være slik at de praktiske forholdene for arbeidet her i salen for å få fram enkle vedtak skal være styrende, eller skal det være viktigere å få fram de rent politiske standpunkter og de

ulike forslag til bevilgninger veid opp i en saldering, slik Stortinget har gjort gjennom lange tider?

Bakgrunnen er at representantene på en måte skal føle at de utøver en politisk gjerning i komiteene, mer enn at de i beste fall er med på en forflytning av noen få kroner fram og tilbake. Det er jo det som er en del av drivkraften – å utøve politikk. Sånn sett kunne man med den nye ordningen stort sett overlate hele arbeidet til finanskomiteen, så var man ferdig med det, og de øvrige komiteene kunne finne på noe annet å gjøre i mellomtiden.

Det er på mange måter slik at dette innrettes med den lille grad av handlefrihet som blir komiteene til del. Det gjør arbeidet på mange måter mindre interessant, selv om det strukturelt sett for Stortinget og for Regjeringen, og kanskje også for brukerne, i en viss grad er lettere og greiere å forholde seg til resultater som fremkommer tidlig i sesjonen. Men politisk sett vil jeg hevde at med det som flertallet nå går inn for, blir dette utrolig mye mer uinteressant i forhold til å beholde den gamle ordningen.

Med dette vil jeg bare klargjøre at Fremskrittspartiet vil stemme mot I og II, med unntak av I siste ledd, nemlig opphevelsen av § 10. Jeg ber om at voteringen legges opp i henhold til dette. Fremskrittspartiet vil altså stemme for I siste ledd, opphevelsen av § 10.

Presidenten: Presidenten vil legge opp voteringa slik at det blir høve til å gi uttrykk for ulike synspunkt.

Øystein Djupedal (SV): SV er med på anbefalingen om at budsjettreformen gjøres permanent. Det er likevel riktig å knytte et par kommentarer til det, for budsjettreformen er ikke noen åpenbar suksess, selv om den er et system som er håndterbart.

To av målsettingene som har ligget i budsjettreformen, har vært langsiktig opprettholdelse av budsjettpolitikken og demokratisk behandling. Begge disse punktene er det all mulig grunn til å sette spørsmålstejn ved. Langsiktigheten i budsjettprosessen er i beste fall et halvt år. Men det viser seg at det ikke en gang er et halvt år, for Stortinget gjør store og vesentlige endringer gjennom året som gjør at dette med langsiktighet i den opprettholdbare budsjettpolitikk, som det heter, i beste fall er en sannhet med store modifikasjoner. De tall som utvalget har fått på sitt bord, viser at Stortinget gjennomgående har gjort større endringer etter budsjettreformen enn før. Hva dette skyldes, er det selvfølgelig vanskelig å ha en absolutt formening om. Men det viser i hvert fall at langsiktigheten åpenbart ikke er til stede.

Når det gjelder den demokratiske behandlingen, er det selvfølgelig riktig som visepresident Røsjorde nå var inne på, at den demokratiske behandlingen i den enkelte fagkomite er vesentlig dårligere nå enn før. Det skyldes at mange organisasjoner og mange ute i den store verden tar kontakt med f.eks. sosialkomiteen eller energi- og miljøkomiteen for å legge fram sitt syn. Men i realiteten er det finanskomiteen som har det avgjørende ord i alle viktige budsjettspørsmål. Det betyr at veldig mye av den saksbehandling knyttet til statsbudsjettet som foregår i fagkomiteene, i realiteten ikke har vesentlig innvirkning

på pengebruken til Stortinget. All erfaring gjennom de siste år viser også at det er relativt små beløp som flyttes i fagkomiteene. Det betyr at fagkomiteenes rolle knyttet til budsjettprosessen er svekket. Fagkomiteene har åpenbart en viktig rolle knyttet til veldig mange andre saker som behandles i Stortinget, men ikke nødvendigvis direkte til budsjettet.

Det som da er SVs oppsummering av dette, er at det gamle budsjettssystemet hadde åpenbare svakheter. Det nye systemet har mange åpenbare svakheter, men ut fra en totalitet er det likevel bedre.

Det som vanskeliggjør en presis evaluering av budsjettreformen, er først og fremst at i hele denne perioden som budsjettreformen har virket, har vi hatt mindretallsregjeringer, og til dels svake mindretallsregjeringer. Det gjør selvfølgelig at det har vært vanskelig å få en presis evaluering. For hva som skyldes mindretallsparlamentarisme, og hva som skyldes budsjettreform, er det svært vanskelig å ha en absolutt formening om. At endringene i Stortingets budsjett gjennom de siste fire år har vært større enn i periodene før, kan jo skyldes dette forholdet og ikke budsjettreformen som sådan.

Vi vil likevel anbefale at budsjettreformen videreføres, og er dermed med i flertallet, rett og slett fordi vi mener det gamle systemet også hadde så store svakheter at dette systemet fortjener å få prøvd seg ut i en lengre periode. Det kan vel heller ikke være noen tvil om at med en flertallsparlamentarisme vil dette systemet være mer velfungerende, og ikke minst vil det være åpenbart at man da kunne få mer langsiktighet i budsjettbehandlingen.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Senterpartiet er med i det fleirtallet som tilrår at den nye budsjettreforma blir videreført. Eg finn det rett å koma med ein kort merknad frå vår side. Den er knytt til eitt punkt, nemleg dei politiske prosessane i budsjettarbeidet og det rommet som det etter vår meining framleis er for ei klår forbetring. Eg viser i så måte til min merknad i innstillinga frå evalueringsutvalet.

Lat meg berre ganske kort seia at vi er spesielt opptatt av at høyringane, som er meint å inngå som ei viktig informasjonsutveksling mellom Stortinget og publikum, skal varetakast. Frå Budsjettreformutvalet i førre perioden er det understreka som den motekspertisen det skal vera, som den moglegheita ein her har til å få fram andre sider i forhold til den ekspertisen som er knytt til Regjeringa. Vi meiner då at her bør det framleis arbeidast for at det i tid blir lagt eit løp for høyringane som gjer at dei ulike instansane har moglegheit til å koma med innspela sine på eit så tidleg tidspunkt at Stortinget òg har reell moglegheit til å vurdere dei innspela som kjem. Det føreset eit spesielt løp i tid. Det føreset òg ein god kontakt mellom finanskomiteen og dei ulike fagkomiteane. Eg synest det er viktig å understreka det òg, fordi her har det frå før vore kontakt mellom dei ulike budsjettfasar elles i året mellom ulike organisasjonar og dei ulike fagkomiteane. Det er ikkje tradisjon for at f.eks. FFO sine synspunkt blir tatt vare på i finanskomiteen på same måten

som den tradisjonen som ligg føre i forhold til høyring i sosialkomiteen og andre komitear. Det går an å ta vare på det meste av dette gjennom det ansvaret som den enkelte partigruppa har.

Vi meiner òg at Presidentskapet og finanskomiteen har eit spesielt ansvar i forhold til det opplegget som blir lagt for budsjettprosessen, og vi vil oppmoda om at Presidentskapet og finanskomiteen frå hausten av i samspel syter for at så skjer.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sak nr. 1. (Votering, sjå side 2373)

Etter ønske frå forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 2, 3 og 4 blir handsama under eitt – og ser det som vedteke.

S a k n r . 2

Innstilling fra forsvarskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Steinar Bastesen, Jørn L. Stang, Vidar Kleppe og Christopher Stensaker om etablering av en helhetlig overvåking av kysten (Innst. S. nr. 163 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:43 (2000-2001))

S a k n r . 3

Innstilling fra forsvarskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Hallgeir H. Langeland og Kristin Halvorsen om en ekstrabevilgning til Kystvakten for budsjettåret 2001 (Innst. S. nr. 162 (2000-2001), jf. Dokument nr. 8:44 (2000-2001))

S a k n r . 4

Innstilling fra forsvarskomiteen om endringer i statsbudsjettet for 2001 som kompensering for utgiftene til forsøket på å redde mulige overlevende fra den russiske ubåten Kursk (Innst. S. nr. 168 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 43 (2000-2001))

Presidenten: Etter ønske frå forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir avgrensa til eit hovudinnlegg på 10 minutt frå kvar gruppe og frå statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gitt høve til replikkordskifte på inntil fem replikkar med svar etter statsrådets innlegg.

Vidare blir det foreslått at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Anne Helen Rui (A) (ordfører for sakene nr. 2 og 3):

Vår sårbare og langstrakte kyst og overvåkinga av den skipsfarten som går langs denne, har alltid vært og vil nok forbli en stor utfordring. Vi har i den senere tid blitt minnet om dette igjen. Forslagsstillerne ber om en utredning. Dette er det etter komiteens mening nødvendig å be om, da miljøvernministeren allerede har tatt et initia-

tiv og vil vurdere flere konkrete tiltak for å styrke kystberedskapen og dermed kunne redusere faren for alvorlige skipsulykker langs kysten.

Ansvarsforholdene og organiseringa av beredskapsordningene vil bli gjennomgått med sikte på å få til forbedringer. Det er mulig at det kan bli aktuelt å gi hovedredningssentralene et utvidet ansvar, eller at forsvarskommandoene bør få et utvidet ansvar, fordi disse har viktige ledelsesapparat. Det er viktig at informasjon fra forskjellige overvåkingssystemer koordineres best mulig. Derfor vil de berørte departementene innenfor overvåking av kysten sammen vurdere en mer effektiv utnyttelse av ressursene. Regjeringa ser også på hvordan vi kan utnytte Forsvarets kystradarkjede i Nord-Norge og eventuelt fornye Forsvarets kystradarkjede i Sør-Norge. Dette er beregnet til en kostnad på 600 mill. kr. Vi har vedtatt i Stortinget Kystforvaltningsutvalgets innstilling og en ny kystvaktlov som er blitt fulgt opp. Dette har bidratt til at kystberedskapen og krisehåndteringa er blitt betydelig forbedret, men det er ennå ikke godt nok.

På bakgrunn av det brede interdepartementale arbeid som er igangsatt av Regjeringa på dette feltet, kan ikke komiteen se annet enn at det forslagsstillerne ber om i Dokument nr. 8:43, er unødvendig, fordi arbeidet som sagt allerede er satt i gang.

Vi behandler også forslag fra Hallgeir Langeland og Kristin Halvorsen om å bevilge 50 mill. kr mer til Kystvakta i inneværende år. Dette forslaget ble innlevert den 24. januar i år, altså rett etter at årets budsjett ble ferdigbehandlet her i Stortinget. Det er ingen ukjent sak for forsvarskomiteen at Forsvaret generelt lever med en svært anstrengt budsjettsituasjon. Kystvaktas budsjetter har allikevel i stor grad blitt skjermet mot budsjettkutt. Men Kystvakta, som daglig utfører sine oppdrag ute på fiskefeltene, er ikke unntatt fra den stramme økonomiske situasjonen.

Kystvakta har i år fått en ny oppgave i forbindelse med implementeringen av Schengenavtalen.

Noen av Kystvaktas fartøyer skal også i år oppgraderes. Dette vil føre til en reduksjon på ca. 30 patruljedøgn. Vi vet også at økte drivstoffpriser kan være med på å gjøre budsjettsituasjonen for Kystvakta enda strammere. Men det er Regjeringas ansvar i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett å vurdere om årets vedtatte budsjett er tilstrekkelig for det arbeidet som skal utføres også av Kystvakta.

Komiteen forutsetter derfor at Regjeringa vil fremme forslag om tilleggsbevilgninger hvis man finner ut at Kystvaktas vedtatte budsjett ikke er tilstrekkelig for å gjøre de viktige oppgavene de daglig er pålagt å utføre.

Vi behandler i dag også saken om ubåtulykken med «Kursk». Det er ingen uenighet i komiteen om at disse utgiftene må vi bare ta sånn som de ligger. I den fryktelige situasjonen viste vi oss som gode naboer. Men det viste også at det å ha gode relasjoner naboer imellom, er avgjørende viktig i kritiske situasjoner. De norske redningsarbeiderne på militær og sivil side og de norske dykkerne gjorde i denne redningsaksjonen en formidabel innsats som det står stor respekt av både i Norge og i

Russland, og også langt utenfor de to involverte land ble dette redningsarbeidet lagt merke til.

Fra denne talerstol vil jeg få uttrykke en hjertelig takk for en flott innsats. I ettertid er det blitt arbeidet med å få til et bilateralt samarbeid om varsling av uhell, om søk og redning i nord. I Barentshavet er den norske kystvakta russiske fiskeres redningsberedskap til daglig. Dette samarbeidet pågår hele tiden i forhold til små og noe større uhell og ulykker. Det er bra å vite at naboskapet fungerer godt også når de daglig problemene oppstår. Men også dette er avhengig av gode relasjoner naboene imellom i den daglige omgangen på fiskefeltene. Og det er avhengig av mange norske hverdagshelter som ikke blir omtalt i media, men som gjør en stor innsats. De skal også fra denne talerstol ha en hjertelig takk for jobben, som utføres glimrende.

Lars Rise (KrF): Når det gjelder Dokument nr. 8:43, forslaget fra representantene Bastesen, Stang, Kleppe og Stensaker om etablering og koordinering av en helhetlig kystovervåking, er vi enige i at forslaget om det skal vedlegges protokollen.

Jeg vil likevel understreke at Kristelig Folkeparti er enig med forslagsstillerne i deres anliggende, og når representanten Rui talte om «vår sårbare og langstrakte kyst», er det et meget viktig anliggende. Vi har en sårbar kyst, og den senere tids skipshavarier har fokusert på behovet for en helhetlig og bedre koordinert overvåking av skipsfarten.

Det kan ikke være noen tvil om at beredskapen langs kysten har behov for en helhetlig gjennomgang, og det er greit nok at det nå er igangsatt et bredt og interdepartementalt arbeid innen Regjeringen for å styrke denne beredskapen. Men jeg har lyst til å påpeke at da Bondevikregjeringen nedsatte to utvalg samtidig, nemlig Forsvarspolitisk utvalg og Sårbarhetsutvalget, var tanken at man nå skulle danne seg et totalbilde av trusler og sårbarhet og behovet for beredskap på alle områder i samfunnet. Begge disse utvalgene fikk i oppdrag å levere innstilling samtidig, hvilket også skjedde, i juni 2000. Dette var helt i tråd med det som har vært Stortingets føringer gjennom hele 1990-tallet, at Stortinget skal behandle alt som angår militær og sivil beredskap samtidig. Det fremstår derfor som uforståelig at statsråd Godal har vært med på å bestemme at Stortingets behandling av Sårbarhetsutvalgets innstilling må vente til etter at hele omleggingen av Forsvaret er gjennomført. Jeg synes at dette er kritikkverdig. Vi har fått vite at Justisdepartementet skal legge fram en melding knyttet til Sårbarhetsutvalgets innstilling til høsten, og at Stortinget da får anledning til å se på bl.a. vår sårbare kyst, faren for terrorangrep mot olje- og gassinstallasjoner i Nordsjøen, angrep på fiskeressurser osv.

Den proposisjonen som komiteen har til behandling nå, gir ikke noe godt grunnlag for en grundig behandling av det totale sårbarhetsbildet og av beredskapen langs kysten. Vi er likevel tilfreds med at Regjeringen nå har igangsatt dette interdepartementale arbeidet, og synes ikke det er grunn til å gå inn på forslaget fra forslagsstillerne. Vi synes likevel at det hadde vært nyttig for Stor-

tinget å kunne ha en samlet vurdering av sårbarhet og beredskap i forbindelse med at vi drøfter omlegging – og vi snakker da om den største omlegging av Forsvaret etter krigen. Det ville vært naturlig å se disse spørsmålene i sammenheng.

Når det gjelder Dokument nr. 8:44, forslaget fra Kristin Halvorsen og Hallgeir Langeland om en ekstrabevilgning til Kystvakten for budsjettåret 2001 på 50 mill. kr, har jeg stor sympati for det. Og begrunnelsen er god. Det er imidlertid helt unaturlig at vi bare to–tre måneder inn i et budsjettår skal vedta en påplussing på 50 mill. kr til Kystvakten. Vi vet i hvert fall at det er mer enn nok av midler fram til revidert nasjonalbudsjett, og vi forutsetter i komiteen at Regjeringen kommer til Stortinget med forslag om påplussing i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett dersom dette skulle vise seg nødvendig.

Når det gjelder sak nr. 4, går en samlet komite inn for bevilgningen på 19,4 mill. kr. I tråd med det representanten Rui sa, har jeg lyst til å understreke at det var en fantastisk innsats vi var vitne til, i en hjerteskjærende tragedie som vi alle fulgte og levde oss inn i. Jeg må også få legge til at det var frustrerende å oppleve hvordan dette ble behandlet av russiske myndigheter, når vi i ettertid fikk vite at ulykken skjedde lørdag ettermiddag og vi først fikk vite det gjennom media på tirsdag, og så var det først søndagen etter at de norske dykkerne kunne sette i gang for fullt med virksomheten. Dette minner oss også om behovet for å forsøke å påvirke russerne til å legge om sine rutiner ved en lignende tragedie. Jeg vil oppfordre Regjeringen til å tenke gjennom hva som kan gjøres for å få til et bedre samarbeid med russerne dersom lignende tragedier skulle inntreffe.

Ingvald Godal (H): Når det gjeld sakene nr. 2 og 3, har eg ikkje noko særleg å tilføye utover det som står i innstillinga. Eg vil berre seia at dersom det viser seg at Kystvakta ikkje får nok ressursar til å kunna gjera jobben sin på ein tilfredsstillande måte, vil me sjå med velvilje på å auke dei, men det må vera i samband med revidert nasjonalbudsjett.

Når det gjeld sak nr. 4, har eg berre ganske stutt lyst til å slutte meg til alle dei som takkar og ynskjer å gi honnør til admiral Skorgen og mannskapet hans for den veldig fine jobben dei gjorde i samband med den tragiske ulykka med «Kursk». Eg har òg lyst til å streka under at me må sjå på alle sider ved erfaringane frå den hendinga, ikkje minst russarane sin mangel på openheit. Den er for dårleg, og ved framtidige ulykker må den bli betre dersom me skal vera i stand til å hjelpe dei som er involverte, på ein best mogleg måte.

Hans J. Røsjarde (Frp) (Komiteens leder): Saksordføreren for sakene nr. 2 og 3 har gitt en grundig gjennomgang av hovedintensjonene knyttet til innstillingen som vi nå debatterer.

For egen del vil jeg på vegne av Fremskrittspartiet legge til at det som er tatt opp i Dokument nr. 8:43 av forslagsstillerne, er en vesentlig sak. Og når denne saken er brakt fram som et Dokument nr. 8-forslag, bygger det

selsvagt på to ting: En rekke begivenheter har aktualisert behovet for å samarbeide, og på den annen side kan det være slik at nettopp det å fremme et forslag kanskje kan øke tempoet i det arbeidet som Regjeringen holder på med. Og når det gjelder det arbeidet som nå gjøres, er det viktig at dette gjennomføres med litt fynd og klem, slik at man kommer fram til resultater som gir et best mulig grunnlag for å få en mer helhetlig håndtering av overvåkingen langs kysten. Dermed er også hovedintensjonene i forslaget oppfylt.

Som jeg sa innledningsvis: For å imøtekomme det som ligger i forslaget, kreves det tempo. Men det kreves også en økonomisk bevissthet rundt oppgavetildeling og ressurstildeling. Og det må være et klart mål at man får fram et helhetlig og et lett identifiserbart ansvar med hensyn til hvorledes overvåkingen skal skje.

Nå vil jeg gjerne legge til at alle de argumentene som er levert fra statsråd Godal, er relevante argumenter i denne situasjonen. Han peker da også i det brevet som ligger som vedlegg til innstillingen, på det arbeidet som Regjeringen legger til grunn. Jeg har lyst til å peke på at vi kan ønske oss en helhetlig overvåking. Vi kan håpe og tro at vi har systemer som fanger opp det aller meste, og som kan avverge ulykker, men vi kommer altså ikke utenom det helt nøkterne faktum at det å føre et skip er et ansvar som påhviler skipsfører. Og jeg tviler på om det i fremtiden – uansett hva man gjør – vil være mulig å gardere seg mot ulykker gjennom overvåking og muligheter for inngripen. Man må være forberedt på at ulykker kan finne sted. Det kan vi ikke gardere oss mot, og da blir det hele et spørsmål om å avveie overvåking, inngripen og kostnader mot effekten av en grunnstøting. Da er det kanskje minst like viktig at man har mottiltaksmidler ved forlis som gjør at det er mulig å rydde opp raskt og begrense skadene, for jeg tviler på at man på noen måte gjennom hva man nå engang måtte finne på, kan si at man overtar det ansvaret som en skipsfører har. Det vil være, etter min mening, ganske meningsløst. Men det fritar altså ikke staten fra å utøve overvåking på en fornøftig måte og i hvert fall synliggjøre ansvar og ha en beredskap klar. Jeg vil også gjerne peke på at hvis man nå skulle finne på å legge ytterligere oppgaver over på Forsvaret ved en helhetlig tenkning, må det også gjelde finansieringen av dette, for skal dette tas innenfor den ordinære forsvarsramme, vet vi alle hvilke konsekvenser det får – det er en debatt vi vil komme tilbake til i en større sammenheng.

Jeg ser ikke noen grunn til, som representanten Rise gjør, å ta innover meg det som gjelder Sårbarhetsutvalget. Det får vi ta i sammenheng med den innstillingen som ligger i komiteen. Vi kan alle ha meninger om det, men det mener jeg vil være riktig å ta i en slik sammenheng.

Når det så gjelder forslaget om ekstrabevilgninger til Kystvakten, er jeg enig med saksordføreren i vurderingen av dette. Jeg har også her lyst til å peke på det brevet som foreligger fra statsråden, hvor han redegjør for hvorfor reduksjonen i antall seilingsdøgn fremkommer, nemlig gjennom at fartøyene skal oppgraderes. Det vil i sum

gi et bedre utgangspunkt når denne oppgraderingen har skjedd. I likhet med øvrige talere vil jeg da si at dersom det skulle vise seg å bli behov for å tilføre midler, får man ta det når et beløp er identifisert, og da som et tillegg til rammen.

Gudmund Restad (Sp): Jeg skal ikke bidra til noen forlengelse av debatten; jeg skal klare meg med langt mindre enn ti minutter. Det er stor enighet – praktisk talt fullstendig enighet – i alle disse tre sakene i komiteen, så jeg ser ingen grunn til å forlenge debatten. Jeg viser til innlegget som saksordføreren for to av sakene, Anne Helen Rui, hadde, og jeg viser særlig til det innlegget som representanten Rise framførte fra denne talerstolen i stad.

Jeg er enig med Rise i at det hadde vært en stor fordel om Sårbarhetsutvalgets innstilling kunne behandles sammen med langtidsproposisjonen som Stortinget nå har til behandling. Man må ta til etterretning at dette ikke har vært mulig i Regjeringen, men jeg håper at det i hvert fall følges opp så snart som mulig slik at man kan få en behandling også av den siden av saken. Det er riktig som det er påpekt her, at vi har en sårbar kyst, og vi må sørge for at vi kan ivareta de oppgavene vi har der på en best mulig måte.

Når det gjelder Kystvakten, regner jeg med som en selvfølge at hvis det fram mot revidert nasjonalbudsjett skulle vise seg at de gitte bevilgninger ikke vil være tilstrekkelig for hele året, så vil Regjeringen sørge for å fremme et forslag om de nødvendige tilleggsbevilgninger. Det vil i så fall bli behandlet med all mulig velvilje, i hvert fall fra Senterpartiets side.

Når det gjelder «Kursk»-saken, vil jeg slutte meg til dem som har gitt uttrykk for honnør til dem på norsk side som deltok i redningsarbeidet. Dessverre var det for sent å få reddet noen; det var vel ingen å redde lenger da redningsarbeidet kom i gang, men det kunne man jo ikke vite. Den jobben som ble gjort, fortjener i hvert fall all mulig honnør. Og her er det enighet om at utgiftene skal dekkes – som foreslått i proposisjonen, og som komiteen også foreslår i innstillingen.

Kristin Halvorsen (SV): Diskusjonen om Kystvakten og Kystvaktens kapasitet og aktivitet i budsjettåret 2001 dreier seg egentlig om hele det store spørsmålet om hva slags forsvar vi skal ha i fremtiden. Og det som ligger der av lovende ansatser fra Regjeringen, er jo en beskrivelse av at trusselbildet er helt betydelig forandret etter den kalde krigens slutt, at de store utfordringene Norge har, bl.a. er å forvalte fiskeriressursene, og at miljøproblemerne og miljøtrusselen østfra er mye større enn noen tenkt tanke om et invasjonsangrep på Norge. Og i den sammenheng er det en må vurdere Kystvaktens aktivitet.

Norge forvalter et territorium til lands og til vanns som tilsvarer 30 pst. av Europas område; det er et kjempeområde! Vi har et av verdens viktigste matfat som ansvar. Proteiner er en viktig ressurs for verdens befolkning, og det er veldig viktig at disse oppgavene er de som tas mest på alvor av det norske forsvaret.

Derfor er det et stort paradoks at forsvarskomiteen og Stortinget, unntatt SV, med åpne øyne vedtok budsjettet for 2001 – det stod i budsjettinnstillingen at Kystvaktens aktivitet kom til å være redusert i forhold til året 2000, og det samtidig som vi har en situasjon med betydelig fiskefusk, og med grunnstøtinger som kan være store miljøproblemer. Det er rett og slett ikke ansvarlig forvaltning av noen av de viktigste oppgavene som Norge har. Det er bakgrunnen for at SV har lagt inn et forslag om en tilleggsbevilgning til Kystvakten, sånn at vi skal være helt sikre på at aktiviteten ikke må reduseres. Ellers burde det vært motsatt, at aktiviteten ble trappet opp, sånn at vi kunne gjøre en skikkelig jobb for å forvalte fiskeressursene og sørge for en mye bedre standard på miljøarbeidet langs vår langstrakte kyst.

Komiteen har tydeligvis skjøvet dette spørsmålet foran seg fram til revidert nasjonalbudsjett, men det er ingen tvil om at stortingsflertallet er klart til å ekstrabevilge til Kystvakten dersom Regjeringen kommer med et sånt forslag i revidert, etter det jeg hører av innleggene i dag. Men det som må være interessant for Kystvakten, er jo om en får et signal allerede nå om at aktiviteten kan økes. Budsjettet holder selvsagt et halvt år, men hvorvidt en ønsker økt aktivitet fra Kystvakten, og hvorvidt en kan se fram til en ekstrabevilgning i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, er det av stor viktighet å få avklart. Derfor utfordrer jeg forsvarsministeren til å si noe om det i sitt innlegg. Han vet nå hvor stortingsflertallet egentlig ligger, selv om en kommer til å stemme ned SVs forslag her i dag.

Jeg tror det hadde vært en skandale av rikspolitisk og nasjonal karakter hvis en del av det som gjelder beredskapen, og som nå kommer fram når det gjelder nordområdene, hadde skjedd f.eks. innerst i Oslofjorden. Da tror jeg faktisk at Akersgaten hadde stått på hodet, og at det hadde vært et betydelig press. Det har noe med avstand å gjøre, og det har noe med manglende forståelse å gjøre, ikke først og fremst i Stortinget, kanskje, men i forhold til hva som virkelig gjør at det blir smell i den politiske debatten: at det er avstand og mangel på forståelse for hvor vesentlig og viktig jobb det er å forvalte disse ressursene ansvarlig for framtiden. Det er et beklagelig faktum man må registrere, men det er jo ikke en mindre viktig politisk sak av den grunn. Tvert imot bør det bety at Stortinget kjenner et ekstra stort ansvar for at denne jobben gjøres forsvarlig.

Så skulle jeg ønske meg at den diskusjonen som nå dreier seg om Kystvakten, av flertallet i komiteen også blir dratt inn når komiteen behandler omleggingen av strukturen i Forsvaret. Det virker nå på meg som om det store presset kommer fra nesten alle partiene, bortsett fra SV, på mer av det gamle – mer av det gamle invasjonforsvaret som betyr at vi skal stå med nesene vendt mot øst og tro at russerne kommer veltende inn over grensen i store horder.

De store problemene i forhold til Russland er miljøproblemene, og fattigdomsproblemet, som betyr at det ikke fins noen annen grense i verden hvor levestandarden er så forskjellig som mellom Norge på den ene siden og

Russland på den andre. Min oppfordring til stortingsflertallet er, hvis man er redd for russere: Vær det i hvert fall av riktig grunn! Og da er det altså et helt annet perspektiv man må ha på forsvarspolitikken framover enn det man har nå. Og så må man vende nesene fra land til vann. Den store utfordringen framover blir om en klarer å forvalte fiskeressursene ansvarlig, om miljøproblemene tas skikkelig på alvor, om man har en beredskap overfor sårbare oljeinstallasjoner som lett kan utsettes for å være terrormål, og om en i tillegg har den kompetansen som skal til, som gjør at ikke avanserte hackere, uansett hvor de måtte være – kanskje i Moskva, eller andre steder – meget enkelt kan slå ut viktige installasjoner i Norge. Det er det perspektivet som forsvarsdebatten nå må ha framover, der ikke komiteens medlemmer flyr fra kommune til kommune og lover seg bort – noen har allerede lovt seg bort i sør og tør derfor ikke reise til nord – og har en drøm om det gamle invasjonforsvaret.

Den kalde krigen er slutt. Jeg håper at realiteten siger inn over stortingsflertallet, og at presset mot arbeiderparti-regjeringen i disse sakene kommer derfra det skal. Den store oppgaven vår er å sørge for at de nye utfordringene tas på alvor.

Jeg tar opp SVs forslag i innstillingen.

Presidenten: Kristin Halvorsen har teke opp det forslaget ho refererte til.

Statsråd Bjørn Tore Godal: La meg først takke for en positiv innstilling når det gjelder «Kursk»-saken, og for så vidt også de andre sakene. I historiens lys er det vel kanskje «Kursk» som vil være den store saken sett over tid, fordi «Kursk»-tragedien satte det menneskelige i fokus og internasjonal politikk noe i bakgrunnen. Det dreide seg om mennesker i nød, og det motiverte til handling og vilje til å overkomme politiske problemer i veien for handling.

For Norges del fikk vi tydeliggjort to av faktorene som preger vårt forhold til Russland: sjømannskap og nabo-skap. Det fantes forståelse, kompetanse og vilje til å bidra, og menneskene i alle ledd, så vel militærte som sivile, fortjener derfor ros for innsatsen. Jeg er glad for at det er kommet til uttrykk i flere av innleggene. Samarbeidet med russerne har nok også styrket følelsen av godt naboskap på mange forskjellige plan, og det er ingen tvil om at dette gjorde et stor inntrykk også på russisk opinion og mange andre steder. Som det er kjent fra proposisjonen, lå aksjonen altså ikke innenfor departementenes vanlige arbeidsområder og budsjetter. Vi gikk til Stortinget med et forslag om en tilleggsbevilgning, og jeg er glad for at komiteen så enstemmig slutter opp om det. Det er alltid slik at når det brenner, bør vi låne bort vannslangen til naboen. Slik bør det være også i fortsettelsen, og det bør kjennetegne godt naboskap.

Når det så gjelder de to øvrige sakene på dagsordenen, la meg bare knytte noen korte kommentarer til det, selv om det strengt tatt kanskje ikke er så nødvendig. For det første er jeg enig i alt det som er blitt sagt om betydningen av Kystvakten. Jeg er også enig i at det ville være

noe underlig om vi så tidlig i budsjettåret slo fast at her trengs det mer penger. Vi kommer imidlertid selvsagt til å følge denne situasjonen nøye, slik at vi eventuelt kan komme tilbake til Stortinget med fornødne forslag om justeringer, hvis det er nødvendig i forhold til Kystvaktens viktige oppgaver utover året og ikke minst utover høsten. Jeg er enig med representanten Kristin Halvorsen og alle andre i at Kystvakten er et prioritert område, og det faktisk at et nytt stort isforsterket fartøy om ikke så lenge settes på sjøen, er et tegn på at denne forsamlingen og flere regjeringer har vært klar over det. Det er forbausende lite oppmerksomhet omkring denne store investeringen, men den er meget betydningsfull i forhold til å videreføre en linje med en ganske kraftfull satsing på investeringer i Kystvakten.

Når det så gjelder forholdet til Sårbarhetsutvalgets innstilling og de temaene som for øvrig er behandlet i to innstillinger, la meg si at det isolert sett selvsagt ville ha vært ønskelig om vi kunne hatt Sårbarhetsutvalgets innstilling på Stortingets bord samtidig med reformplanene for Forsvaret. Når det ikke var mulig denne gangen, er det fordi Justisdepartementet har lovet seg selv og Regjeringen en bred og veldig nitid gjennomgang av konkrete ulykkesforløp, særlig knyttet til Åsta-ulykken og «Sleipner»-ulykken. Det er en oppgave som er så stor, av et noe annet kaliber enn det som vanligvis ligger i meldinger om sivilt beredskap, at det i seg selv har avstedkommet en forsinkelse i forhold til det som vi hadde sett på som en ønskelig tidsplan – det tror jeg for så vidt gjelder både justisministeren og undertegnede. Men vi har selvsagt hatt et nært samarbeid på embetsplan, og også på politisk nivå, med Justisdepartementet i prosessen med langtidspanen for Forsvaret. Jeg har vondt for å se, og det har jeg inntrykk av også gjelder justisministeren, noe i det som ligger i vår prioritering av denne oppgaven framover, som gjør at dette blir noe annet enn en verdifull ressurs i det sivile samfunns arbeid med å styrke seg på alle de områdene som knytter seg til sårbarhet. Vi har altså ikke funnet konflikter her, og skulle så skje at Stortinget skulle finne konflikter utover høsten, får vi komme tilbake til det. Men vi har altså ikke hatt fantasi nok til å finne det, på tross av et ganske nitid arbeid. Og jeg minner om det som står i langtidspanisjonen for Forsvaret: Vi går inn for at kommandoen i Nord-Norge ikke skal nedlegges som ØKN, og la det bli med det. Vi nedlegger altså ikke øverstkommanderende i Nord-Norge for så å nullstille den, vi gjør det som et ledd i en omorganisering på proposisjonens grunnlag, og så gjør vi landsdelskommandoen i nord til en nasjonal krisehåndteringskommando, nettopp i lys av de erfaringene vi har hatt med «Kursk» og med Reitans meget gode behandling av ulykker og utfordringer i våre nordlige områder. Så sier vi, som en forskottering av Sårbarhetsutvalgets innstilling, at vi synes det er naturlig å vurdere Forsvarets ressurser i nord i sammenheng med å opprette et senter for overvåking, beredskap og redning i nordområdene, hvor vi så kan diskutere om det er det militære eller det sivile gjennom hovedredningsentralen i Bodø/Reitan som skal være det førende. Det viktige er å samle ressursene slik at vi får en

mer effektiv håndtering av utfordringene enn før, og en bedre bruk av ressursene. Jeg har vondt for å se at dette kan være å forskottere noe som helst på en uheldig måte, tvert imot er det en åpning for at Forsvarets ressurser skal kunne brukes konstruktivt også i en sivil sammenheng. Her er justisministeren og jeg helt enige, og vi har jobbet parallelt med disse problemstillingene så langt.

Så er det riktig, som flere har vært inne på, at Regjeringen har lovet at vi i egnet form, sannsynligvis i tilknytning til revidert nasjonalbudsjett, vil komme tilbake med en bred tilbakemelding til Stortinget i forhold til mange av de problemstillingene som er tatt opp og berørt, delvis i dagens innstillinger, og gjennom flere spørretimer og annen form for stortingsbehandling fram til nå.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Lars Rise (KrF): Jeg var i grunnen ikke fornøyd med den forklaringen statsråd Godal gav på hvorfor man ikke har sagt noe om Sårbarhetsutvalgets innstilling. Det ble henvisning til at Justisdepartementet har lovet en bred gjennomgang, og at dette er en så stor oppgave at det ikke var mulig å rekke det innen man la fram proposisjonen om omlegging av Forsvaret. Jeg synes det fremstår som noe underlig, med tanke på at Forsvarspolitisk utvalg kom med sin innstilling samtidig med Sårbarhetsutvalget. Da mener jo statsråd Godal at omleggingen av Forsvaret er mindre arbeidskrevende og noe som er en mye mindre gjennomgang enn det Sårbarhetsutvalget krever. Jeg kan ikke forstå at de områdene Sårbarhetsutvalget dekker, er en større sektor i samfunnet enn det Forsvaret utgjør. Og jeg kan ikke forstå at det ikke skulle være mulig å få dette ferdig samtidig, ikke minst med tanke på at dette er føringer som Stortinget har gitt gjennom hele 1990-tallet, for at man skal behandle den militære og sivile beredskap samtidig. Så jeg vil be om en ytterligere forklaring på hvorfor ikke dette var mulig.

Når statsråden henviser til at man har hatt litt forskuttering av Sårbarhetsutvalgets innstilling, man har tatt hensyn til det, man har hatt kontakt statsrådene imellom uten at vi har fått en samlet gjennomgang, synes jeg det blir litt sånn her og der-politikk.

Det er klart at Forsvaret er den eneste organisasjonen som kan stille store mannskaper til rådighet i en krisesituasjon når det gjelder redningstjeneste, store ulykker og store katastrofer, og derfor var det veldig viktig å få en behandling samtidig.

Statsråd Bjørn Tore Godal: Jeg skal gjøre et forsøk til. Jeg tror det hadde vært enklere å få til en parallell behandling om vi bare hadde hatt som utgangspunkt innstillingene fra Forsvarspolitisk utvalg og Forsvarsstudien for vårt vedkommende og Sårbarhetsutvalgets innstilling for Justisdepartementets vedkommende. For det er riktig som representanten Rise påpeker, det kom parallelt. Men så har altså Justisdepartementet og Regjeringen funnet det formålstjenlig med en bred gjennomgang, både tek-

nisk, juridisk og på annen måte, av Åsta- og «Sleipner»-ulykkene, som er to kjempesvære problemkomplekser der det stilles meget store og spesifikke krav til oppfølgingen av de to tragiske ulykkene. Det er et annet stykke arbeid enn det å behandle sivil beredskap i sin brede allmennhet. Og at det tar lengre tid i Justisdepartementet, har jeg for min del full respekt for. Jeg har ingen grunn til å tro at man sleper beina etter seg i det arbeidet, man gjør det i ansvarsfølelse overfor de to store menneskelige tragediene. Jeg tror ikke det er så vanskelig å skjønne at det er en annen form for gjennomgang, basert på kommisjonsrapporter – meget grundige sådanne – som er annerledes enn det som isolert sett følger av Sårbarhetsutvalgets innstilling, som er temmelig generell, og Forsvarsstudien, som er en militær analyse, sammen med innstillingen fra Forsvarspolitisk utvalg. Det er forklaringen – enten man liker det eller ikke.

Men jeg gjentar: Vi skulle gjerne ha sett det parallelt, men det er altså temmelig vesensforskjellige problemstillinger vi her snakker om. Det vil jo være sånn også framover at Forsvarets ressurser er helt utslagsgivende for det samarbeidet vi skal ha når det gjelder sivil beredskap og sivil sårbarhet. Og sånn vil det være også i framtiden, og jeg vil si ikke uavhengig av komiteens behandling av det spørsmålet. Jeg tror alle partier vil være enige om det, og da skjønner jeg på en måte ikke helt hvor problemet ligger.

Kristin Halvorsen (SV): På bakgrunn av denne debatten er det jo helt klart at stortingsflertallet er rede til å øke bevilgningene til Kystvakten i revidert nasjonalbudsjett, hvis Regjeringen kommer med forslag om det. Vil forsvarsministeren gi et signal om at Kystvakten må trappe opp sin aktivitet, og at det kan etterfylles når neste halvårsbudsjett legges?

Statsråd Bjørn Tore Godal: Det er jo her som ellers i budsjettpolitikken slik at hvis Regjeringens og Stortingets forutsetninger for budsjettbehandlingen ikke holder, så er vi selvfølgelig beredt til å komme tilbake til Stortinget både i revidert nasjonalbudsjett og/eller eventuelt senere. Men jeg tror det er veldig dårlig budsjett disiplin forholdsvis raskt på nyåret å si: Sett i gang, bruk mer, det kommer mer! Det er ikke slik vi kan drive budsjettstyring, selv når det er gode formål ute og går. Og her er vi alle enige om at Kystvakten er et meget godt formål.

Hans J. Røsjarde (Frp): Jeg hadde i utgangspunktet ikke tenkt å blande meg opp i den debatten som hr. Rise reiste i relasjon til parallellføring av langtidsmeldingen for det sivile beredskap og langtidspoliseringen for Forsvaret. Men når svaret nå ble slik det ble fra statsrådens side, må jeg tillate meg også å berøre dette. For det første har det vært Stortingets forutsetning at det skal være parallellitet når det gjelder langtidsmeldingen, som det tradisjonelt har vært for det som er knyttet til det sivile beredskap, og langtidsmeldingen tradisjonelt, slik det har vært for Forsvaret, i en fireårssyklus. Så registrerer vi altså at langtidsmeldingen knyttet til virksomheten til det

sivile beredskap, holdt opp mot Forsvaret, ikke kommer parallelt med proposisjonen som Regjeringen har lagt fram.

Så sier statsråden at det skyldes Åsta- og «Sleipner»-ulykkene. Det kan vel være så. Dette er to tragiske ulykker som hver for seg selvsagt kaller på en betydelig oppmerksomhet, men som, i hvert fall slik jeg oppfatter det, måtte kunne vært håndtert separat og på en måte flettet inn i det som ville være nødvendige tiltak på den siden, og sett i en større sammenheng. Men holdt opp mot Sårbarhetsutvalgets brede dokument og brede påpeking synes det meg merkelig, hvis jeg forstod statsråden rett, det han sa om at Sårbarhetsutvalgets innstilling godt kunne vært lagt til grunn i en slik melding, da hadde alt kunnet la seg gjøre. Og så sier man da at Åsta-ulykken og «Sleipner»-ulykken gjorde at dette ikke var mulig. Da vil jeg gjerne spørre: Kan dette være riktig? Og hvis det er slik at Sårbarhetsutvalgets innstilling kunne vært ført fram, hvorfor gjorde man ikke det, slik at det i hvert fall ble en del av det hele?

Statsråd Bjørn Tore Godal: Jeg sa at det hadde gjort det lettere. Men jeg vil ikke dermed på justisministerens vegne stå og si at der ligger absolutt hele forklaringen. Vi har også en egen innfasing av meldingene nå i forhold til det vi hadde tenkt oss, for fireårssyklusene, som for så vidt har skjedd i en samforstand mellom Forsvarsdepartementet og forsvarskomiteen, og som vi mener har vært nødvendig og riktig av hensyn til framdriften av reformvirksomheten i Forsvaret. Og jeg har registrert at de kommentarene som er kommet fra forsvarskomiteens forskjellige ledende personligheter, har gått på at dette er en riktig måte å gjøre det på i forhold til Forsvarets behov.

Jeg skal gjerne formidle til justisministeren ønsket om eventuelt en separat behandling av det – men jeg tror altså at det er for sent i forhold til det arbeidet som nå foregår – og så får justisministeren selv svare på de ulike sidene ved akkurat det spørsmålet. Jeg konsentrerer meg nå om det som er vårt anliggende. Og jeg oppfatter det ikke som veldig rart at man har «Sleipner»- og Åsta-ulykkene og en bred gjennomdrøfting av dem med seg i en endelig avklaring av hva man fremmer i en egen melding om sivil beredskap. Jeg synes det er en ganske logisk sammenheng der, for hvis vi så å si overlater til stortingsmeldinger om sivil beredskap å være veldig generelle, uten å ta utgangspunkt i en bred gjennomgang av tross alt to store tragedier av stor betydning for vår evne til å forebygge tragedier, blir det også kanskje litt rart. Men dette er tenkning på vegne av justisministeren, og så får vi se om den holder.

Lars Rise (KrF): Jeg var heller ikke fornøyd med dette svaret.

Når statsråden nå henviser til at det skal være en forståelse mellom Forsvarsdepartementet og forsvarskomiteen, og at han hviler på det og nærmest bruker det som en begrunnelse, synes jeg det fremstår som noe underlig. Og jeg vil gjerne be statsråden om å forklare hvordan han

(Rise)

kan finne dette i samsvar med Norges grunnlov. Er det slik at forsvarskomiteen har en spesiell status som departementet kan inngå en forståelse med, og at det kan være en selvstendig begrunnelse for statsråden når han kommer i salen? Jeg har nok fått inntrykk av at det også ble brukt av statsråden da han i sin pressekonferanse nevnte at han var optimistisk når det gjaldt å få igjennom forslagene i Regjeringens proposisjon, fordi han hadde hatt flere møter i forsvarskomiteen, og han kunne da bruke det som en begrunnelse for at dette så meget bra ut.

Når statsråden nå har sagt at Sårbarhetsutvalgets innstilling i seg selv var ganske enkel og lett kunne ha vært behandlet her nå, fatter jeg i grunnen ikke hvorfor man ikke la fram dette samtidig. Man har hatt to store ulykker, som det henvises til, Åsta- og «Sleipner»-ulykkene, og de kunne jo ha vært behandlet i en egen melding hvis det var granskningsrapportene fra disse ulykkene man tenkte på. Sårbarhetsutvalgets innstilling går jo på det totale trussel- og sårbarhetsbildet for Norge og burde, i samsvar med det som har vært Stortingets føringer, vært fremlagt samtidig med proposisjonen om Forsvaret.

Statsråd Bjørn Tore Godal: Jeg tror nok representanten er på ville veier hvis han tror dette har noe med Grunnloven og skumle ting å gjøre. Det er altså slik at flere regjeringer har lagt til grunn at vi skal ha en syklus for behandling av neste fireårsperiode for Forsvaret. Den består i at den forrige regjering, hvor representantens parti var godt representert, utbad seg et innstillingsarbeid fra Forsvarspolitisk utvalg og en militærstudie fra forsvarssjefen med sikte på en proposisjon til Stortinget i inneværende vårsesjon. Det er ikke noe annet jeg snakker om enn det. Mitt absolutte inntrykk er at alle politiske kommentarer har gått ut på at det ser man nødvendigheten av. Og hvis det er slik at det materialiserer seg et flertall med et annet syn, vil det være forholdsvis oppsiktsvekkende.

Jeg tror det er mye som taler for akkurat denne innfasingen av forsvarsreformene all den tid vi dessverre står overfor dårlig ressursstyring, dårlig ledelse og dårlig forvaltning av de enorme verdiene som Forsvaret representerer. Og vi må nå én gang for alle få klarhet i: Hvor skal skapet stå? Hva gir Stortinget av bindende vedtak i form av retningslinjer for virksomheten framover? Det haster. Det har vært så maktpåliggende for alle politiske partier, selv om man kan være uenige om innholdet og retning, at det har vi lagt til grunn. Og det tror jeg vel egentlig at også Venstre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet legger til grunn i sin behandling av saken. Men jeg skal selvfølgelig ikke forsuttere noen komiteinnstilling på det punkt.

Steinar Bastesen (TF): Jeg skal jo ha innlegg senere, men jeg vil benytte anledningen til å få svar på et konkret spørsmål.

Kystberedskapsutvalgets innstilling resulterte i KYBAL. Når man opplever at «John R» er ute av kurs i 12–14 timer og går på grunn i Troms, og man ser i

KYBAL at Forsvarsdepartementet kan gripe inn, men ikke gjør noen ting – de følger båten på radaren, men griper ikke inn – må jeg spørre: Er forsvarsministeren fornøyd med situasjonen og oppfølgingen av KYBAL?

Statsråd Bjørn Tore Godal: Forsvarsdepartementet har dessverre ingen radar – det er sannsynligvis mange som mener at det burde vi ha hatt. Men det er klart vi har radarstasjoner i Forsvarets tjeneste, og det er en del av arbeidet nå å se hvorvidt vi kan koble de informasjonene som kommer via Forsvarets radarer, opp mot en bedret beredskap og en bedre håndtering. Det har jeg kommentert tidligere som en absolutt positiv mulighet.

Utgangspunktet er at man bruker Forsvarets radarer et stykke på vei til å følge situasjoner i *ettertid* gjennom tape, gjennom opptak av bevegelser som *har* skjedd, framfor å bruke dem i en aktiv og løpende overvåking. Det er altså en teknisk mulighet, så langt jeg skjønner, ikke minst i nordområdene. Og det er åpenbart av de temaene som nå studeres inngående med sikte på å få en bedre utnyttelse av også Forsvarets ressurser. Så jeg kan svare bekreftende på at det er et helt vitalt tema.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet over.

Steinar Bastesen (TF): Jeg konstaterer at statsråden ikke svarer på spørsmålet. Det må jo bety at han er svært misfornøyd, for hvis han hadde vært fornøyd, så hadde det ikke vært noe problem å si det. Men han må være svært misfornøyd med den innstillingen som han selv har ansvaret for, for han følger ikke opp. Det er det som er poenget i forslaget som vi har fremmet. Her følges ikke opp det Stortinget har vedtatt! Man følger ikke engang opp det Forsvarsdepartementet selv har vedtatt. Det er problemet. Derfor var det nødvendig å rette søkelyset mot denne saken.

«John R» var ute av kurs i 14 timer, og man fulgte båten på Forsvarets radar. Ingenting ble gjort fra Forsvarets side til tross for at Stortinget har sagt at de har ansvaret for det som skjer utenfor grunnlinjen.

Så sies det fra denne talerstolen at det er nedsatt et bredt parlamentarisk utvalg for å jobbe med denne saken. Ja, jeg lurer på om det er tilfellet. Så vidt jeg vet, via mine kontakter, foregår det intet arbeid for øyeblikket på dette området. Det har vært en regjeringskonferanse som jeg vet om, der det ble bevilget noen millioner kroner til å rydde opp i forurensning og videre vurdert å utvide grensen til 12 nautiske mil. Det er det eneste som foreligger i dag.

Vi har en lang og sårbar kyst, som det er sagt fra flere hold her fra talerstolen. Vi har oljetransport, som nå skal økes, fra Russland og nedover langs kysten. Jeg tror alle i denne salen forstår hva det betyr hvis en tankbåt på 200 000 tonn går på grunn på Finnmarkskysten, i Troms eller Nordland eller hvor som helst. Da asfalterer vi kysten med mjukasfalt! Og jeg ser klart for meg at både Godal og representanten Røsjarde skal stille opp i oljehyre og rydde opp etterpå, som liksom er det som er virkemidlet. Vi skal rydde opp i ettertid! Jeg tror ikke de vet hva

de snakker om! Unnskyld, men jeg betviler sterkt dømmekraften. Og for ikke å snakke om hvis et fartøy med atomavfall om bord kommer oppover kysten og går på grunn, hva gjør vi da? Skal vi rydde opp det i ettertid også? Jeg ser for meg de før omtalte herrer i spesialutstyr rydde opp i atomforurensningen!

Nei, det må andre tiltak til, og vi har virkemidlene, og vi har mulighetene – det er kun et spørsmål om vilje og å ta en beslutning. Vi kan ikke bare skyve og skyve på dette i årevis uten å følge opp de vedtakene som folket i dette landet forlanger at vi skal gjøre, og som vi som folkevalgte har plikt til å gjøre. Også komiteen har i dette tilfellet skjøvet på beslutningen og skal vente på en utredning som skal komme. Det ligger jo utredninger på bordet. Kystforvaltningsutvalgets innstilling var ferdig for lenge siden. Forsvaret har laget sin egen utredning, og der er linjene klare. Det følges ikke opp! Var det ikke mye enklere å gi beskjed til Forsvarsdepartementet som har ansvaret: Sett i gang og gjør jobben – her er pengene som trengs! Da hadde det vært beslutsomhet i dette huset.

Jeg satt og regnet her en dag og fant ut at det er ti forskjellige departementer som håndterer kystovervåkingen. Vi har 1 000 havner, og vi har 55 tollstasjoner. Det blir absurd med kontroll av mat som kommer over grensen fra Sverige, mens det ikke gjøres noe i de 1 000 havnene. Hva med all maten om bord i de båtene som kommer fra land med både munn- og klovtsyke og kugalskap? Dette er det ingen som tenker på. Og når man snakker om kysten, så er det omtrent som om man snakker om en murvegg. Fantasien her rekker ikke utenfor kysten. Nei, blikket er hele tiden rettet innover. Det er jo helt feil. Jeg undres på om det bare er folk utpå kysten som forstår dette. Jeg undres.

Vi har Forsvarsdepartementet, Fiskeridepartementet, Næringsdepartementet, Justisdepartementet, Miljødepartementet, Kommunaldepartementet, Landbruksdepartementet, Olje- og energidepartementet, Samferdselsdepartementet og Helsedepartementet som skal sørge for at vi har det trygt her i landet, òg i ytterkanten, kysten. Hvem er det som koordinerer dette? Vi har etter nyttår hatt samtlige statsråder her på teppet. Her har de stått og demonstrert at ingen har oversikt over dette. De har stått her og feilinformert Stortinget gang etter gang og sier de har full kontroll. Den ene statsråden kommer og sier den andre imot. Det er en sak jeg synes det er utrolig at de andre store partiene her i Stortinget ikke har grepet fatt i. Jeg aksepterer at mitt parti er lite, og at det bare er én representant for mitt parti her, men dette er jo en sak som går ut på feilinformasjon av Stortinget! Og ingen oppdager det. Jeg vil anbefale komiteen både å lese spørsmålene og å lese svarene som angår denne saken, og så ville man oppdage det. Men kanskje dere vet det og ikke bryr dere? Det er vel det som er mest sannsynlig.

Vi har nettopp implementert Schengen-avtalen. Hvem er det som følger med kysten? Vi har en grense utover også! Det er tre fartøy, fra Rørvik til svenskegrensen, som skal passe på den lange kysten vår. MTB-våpenet som kunne vært et redskap, legger vi ned. Det har vi ikke råd til. Men vi skal bygge skytefelt i utmarka oppe i Øster-

dalen til kanskje en milliard eller to. Det har vi råd til! Men å ha båter som kan overvåke kysten og passe på de verdiene som vi skal leve av i framtida, har vi ikke råd til. Vi har vel skytefelt nok. Vi kan skyte så mye vi vil på Blåtind og Mauken, så hva skal vi med dette skytefeltet oppe i Østerdalen? Det er jo verdiene fra havet som i framtida skal sørge for Norges velstand. Vi må ha en oppegående marine, vi må ha en oppegående kystvakt. Vi har et havområde som er sju ganger større enn Norges fastland, og så legger vi ned! Vi har en kystlinje som, hvis man strekker den ut, går herfra til Ekvator – og vi legger ned. Det er helt ufattelig for meg som kommer fra kysten og har levd av havet hele tida. Men når man kommer på land og på hjul, da er det virkelig fine greier. Det drepes folk hver eneste dag på norske veier. Vi har vært forskånet for store skipskatastrofer. Sett i forhold til all kysttrafikken er det et svært begrenset antall liv som går tapt på kysten. Det er beklagelig at det skjer i det hele tatt, for det skulle ikke skje. Men hvis vi får en katastrofe av et slikt omfang som det ville ha fått hvis en supertanker eller et fartøy med atomavfall skulle gå på land, da nytter det ikke å snakke om at vi skal rydde i ettertid. Det går bare ikke an at folk som skal representere folkedepet, har en slik holdning. Jeg skal si dere én ting: Folk ute i distriktene er rystet over disse holdningene.

Komiteen skal få et lite poeng fra meg, ut fra det de har sagt i innstillingen om at man «forventer at Regjeringen informerer Stortinget om resultatet av arbeidet så fort som mulig». Ja, det forventer jeg også, og ikke bare jeg forventer det, men hele kystfolket forventer at noe skjer. Jeg har god lyst til å ta gamle Aldor Ingebrigtsens ord i min munn: Jeg står her som et avløpsrør for det som rører seg i kystfolkets indre.

Her er det ikke forståelse for viktigheten av å bevare og ta vare på de sårbare områdene vi har, når man ikke greier å ta en beslutning om at vi skal følge opp innstillingene og de vedtak som allerede er fattet. Det er jammen produsert papir nok! Det er ikke det det er mangel på. Det er mangel på beslutning, det er beslutningsvegring. Og vi er da neimen ikke pengeløse. Vi stabler milliarder. Vi har snart tusen milliarder på fond i utlandet, på børser som står og vakler, og vi vet ikke når de detter over ende. Og så legger vi ned det som skal ivareta nasjonens vitale interesser. Det er uørt.

Per Ove Width (Frp) (ordfører for sak nr. 4): Tragedien som utspant seg i Barentshavet i forbindelse med at den russiske ubåten «Kursk» havarerte i august i fjor, er allerede kommentert av flere talere, men som saksordfører har jeg lyst til å knytte noen få bemerkninger til saken.

Når en slik situasjon oppstår på havet, er det heldigvis, og ikke minst for en sjofartsnasjon som Norge, tradisjon for og en selvfølge at man kommer seg til ulykkesstedet hurtigst mulig og yter den assistanse det er mulig å gi. Havariet og anmodningen om assistanse var en nødsituasjon som krevde øyeblikkelig beslutning. Forsvarsdepartementet påtok seg lederoppgaven, da Forsvaret har den nødvendige kompetanse for en slik oppgave. En

samlet komite vil berømme sivilt og militært personell som var involvert, for fremragende innsats. Planlegging og ledelse av redningsaksjonen ble for øvrig utført fra Forsvarskommando Nord-Norge.

Men det er også all grunn til å gi anerkjennelse til de britiske og norske dykkerne som faktisk utførte selve jobben. Redningsaksjonen krevde altså en rask handling fra norske myndigheter og kunne naturligvis ikke forutsettes innenfor normale budsjettammer.

Aksjonen kostet 19,4 mill. kr. Oppgjør er foretatt og belastet budsjettene under Forsvarsdepartementet og Utenriksdepartementet for 2000 med like andeler. Komiteen er derfor enig i og vil tilrå at de to departementene som har blitt påført utgifter i sine ordinære budsjetter, skjermes ved kompensierende tilleggsbevilgning.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Hans J. Røsjarde (Frp): Det var i grunnen til hr. Bastesen, som fyrte av noen breidsider – jeg vil tro med en blanding av løskrutt og prosjektiler som ikke har en helt korrekt bane.

Når komiteen har fremmet denne innstillingen som hr. Bastesen sabler ned ettertrykkelig, rett nok med et ørlite unntak, skjønner jeg for så vidt godt at hr. Bastesen gjerne ville hatt et resultat umiddelbart. Og det er jo riktig, som hr. Bastesen sier, at det har vært utvalg i arbeid som har pekt på en rekke løsninger innenfor dette området, og således skulle det ikke være behov for mer papirutredninger. Det er i og for seg et greit standpunkt. Det som er viktig, er nå å få plassert ansvaret på ett sted, og man får akseptere at det tar litt tid. Men det er altså en utålmodig komite som sier at nå må man få parkert ansvaret ett sted, få rede på hva dette til syvende og sist koster, og hvem som skal ha ansvaret.

Og hvis det er slik at Forsvaret skal ha en totalkoordinering, så ønsker jeg – det går jeg ut fra at representanten Bastesen også er interessert i – at regningen kommer på riktig bord, og at man betaler for det. Da er det jo riktig, som hr. Bastesen sier, at det neppe er den totale økonomien det hele står og faller på. Men hvis hr. Bastesen hevder at det er mulig å overvåke og regulere seg bort fra alle mulige farer og ulykker, da spør jeg meg: Hvorfor går fartøyer på skjær fra tid til annen? Kan vi greie å unngå det fullstendig? Eller mener hr. Bastesen fortsatt at det er noe som heter skipsførers ansvar? Det er til og med mulig å synke ved kai!

Jeg har lyst til å peke på at om samfunnet satte inn all verdens ressurser, så kan det allikevel skje et uhell. Da må man ha beredskap for det. Det var det jeg prøvde å understreke. Hr. Bastesen påstår at det jeg og andre har sagt, er at det ikke er så farlig om det skjer noe hvis vi bare har en beredskap slik at vi kan tørke opp etterpå. Det utmerkede bildet har hr. Bastesen tegnet av meg og muligens andre, i tilhørende utrustning. Det kan jo være et greit bilde, det. Men mitt poeng er at man må gjøre begge deler, og at det må være en kosteffektiv vurdering av dette, ellers får man bare ta konsekvensen og forby seiling.

Da er man i hvert fall helt sikker på at ikke noe galt skjer. Men jeg går ut fra at det ikke var det Bastesen mente. Det må en avveining til – og en målrettet innsats. Hvis ting allikevel skulle gå galt, må man også ha en beredskap for det. Det skulle vel bare mangle. Eller mener Bastesen at det er fullstendig bortkastet å ha en beredskap for å fange opp ting som måtte gå galt? Jeg spør: Hvilket ansvar har en skipsfører? Og hvilket ansvar har et rederi?

Steinar Bastesen (TF): Jeg skjønner jo at Røsjarde ikke har så stort behov for å trekke i oljehyre og rydde opp i oljeforurensningene. Han vil la andre gjøre det. Det er jeg enig med Røsjarde i.

Jeg er absolutt opptatt av forurensning, og at vi skal ha en skikkelig beredskap. Det er vel få andre her i denne sal som har snakket mer om nettopp oljeforurensning og beredskap, spesielt på oljeplattformene. Jeg har gjentatte ganger pekt på hvor dårlig beredskapen er. Så det er ingen motstrid mellom det å sørge for å overvåke kysten og det å ha en skikkelig oljevernberedskap, for vi har altfor dårlig oljevernberedskap generelt.

Når det gjelder skipperens ansvar: Selvfølgelig har en skipper ansvar. Men hvis en motor stopper, man får et maskinhavari, da er det ikke skipperens ansvar lenger. Hvem er det da sitt ansvar? Det er jo da vi skal ha mulighet til å gripe inn og ta hånd om fartøyet og få det vekk fra land, slik at det ikke forurenser og blir en katastrofe for både Røsjarde og for Godal og for meg og for hele Stortinget! Det er det det dreier seg om. Det dreier seg ikke om skipperens ansvar. Jeg behøver ikke å belære Røsjarde om hva som er skipperens ansvar. Det vet Røsjarde like godt som jeg. Han behøver ikke å spørre om det, for jeg vet at det er skipperen. Men det er de tilfellene hvor skipperen ikke kan gjøre noe, vi skal ha beredskap for. Og vi må ha et system slik at vi kan fange opp de tilfellene der det holder på å skje en stor katastrofe. Det har Forsvaret myndighet til. Forsvaret må bare gjøre den jobben de selv har pålagt seg. I KYBAL står det klart hva de har til oppgave. Og Forsvaret har i dag ansvaret for det som foregår utenfor grunnlinjen. Det behøver ikke å bli utredet. Det er bare å sette i gang og gjøre jobben. Så jeg håper representanten Røsjarde er fornøyd med svaret mitt.

Presidenten: Fleire har ikkje bede om ordet til sakene nr. 2, 3 og 4.
(Votering, sjå side 2374)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutt, sa
presidenten: Stortinget går då til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidentskapet hadde tilrådd:

I

Følgende endringer i Bevilgningsreglementet som ble vedtatt av Stortinget 19. juni 1997, skal gjelde uten tidsbegrensning:

Endringene i § 2 første og annet ledd.
Opphevelsen av § 3.

Presidenten: Her har Framstegspartiet varsle at dei vil røyste imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå Presidentskapet vart vedteken med 87 mot 15 røyster.
(Voteringsutskrift kl. 11.33.50)

Vidare var tilrådd:

Opphevelsen av § 10.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå Presidentskapet vart samrøystes vedteken.

Vidare var tilrådd:

II

Endringene i Stortingets forretningsorden § 19 og § 22 tredje ledd første punktum som ble vedtatt av Stortinget 19. juni 1997 og 12. mai 1999, skal gjelde uten tidsbegrensning.

Presidenten: Her har Framstegspartiet varsle at dei vil røyste imot.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå Presidentskapet vart vedteken med 92 mot 15 røyster.
(Voteringsutskrift kl. 11.34.28)

Kap.	Post	Formål:	Kroner
1790		Kystvakten	
	1	Driftsutgifter, økes med fra kr 553 473 000 til kr 603 473 000»	50 000 000

Komiteen hadde tilrådd:

Dokument nr. 8:44 (2000-2001) – forslag fra stortingsrepresentantene Hallgeir H. Langeland og Kristin Halvorsen om en ekstrabevilgning til Kystvakten for budsjettåret 2001 – avvises.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Sosialistisk Venstreparti vart tilrådinga vedteken med 97 mot 6 røyster.
(Voteringsutskrift kl. 11.35.44)

Vidare var tilrådd:

III

De to engasjementsstillingene i Stortingets administrasjon som ble opprettet ved Stortingets vedtak 19. juni 1997, for bl.a. å utføre arbeid av budsjetteknisk art, gjøres til faste stillinger.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå Presidentskapet vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde tilrådd:

Dokument nr. 8:43 (2000-2001) – forslag fra stortingsrepresentantene Steinar Bastesen, Jørn L. Stang, Vidar Kleppe og Christopher Stensaker om etablering av en helhetlig overvåking av kysten – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Kristin Halvorsen på vegner av Sosialistisk Venstreparti sett fram eit forslag, som lyder:

«På statsbudsjettet for 2001 gjøres følgende endring:

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde tilrådd:

På statsbudsjettet for 2001 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål:	Kroner
197		Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak	
	70	Tilskudd til atomsikkerhetstiltak og samarbeidsprogrammet med Sentral- og Øst-Europa, <i>kan overføres</i> , forhøyes med fra kr 369 900 000 til kr 379 630 500	9 730 500
1725		Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarets overkommando	
	1	Driftsutgifter, forhøyes med fra kr 1 636 066 000 til kr 1 645 796 500	9 730 500

V o t e r i n g :
Tilrådinga frå komiteen vart samrøystes vedteken.

S a k n r . 5
Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Møtet slutt kl. 11.40.
